

Strateegilise kauba seaduse § 5 muutmise seaduse eelnou seletuskiri

1. Sissejuhatus, eelnõu eesmärk, vastuvõtmiseks vajalik häälteenamus

Riigikogu võttis 2025. aasta 4. juunil vastu jalaväemiinide kasutamist, varumist, tootmist ja üleandmist keelustavast ja nende hävitamist nõudvast konventsioonist taganemise seaduse. Taganemine eelnimetatud jalaväemiine keelustavast Ottawa konventsioonist jõustus Eesti jaoks konventsiooni artikli 20 kohaselt 2025. aasta 27. detsembril.

Läänemere piirkonna riikidest taganesid lisaks Eestile Ottawa konventsioonist Poola, Leedu, Läti ja Soome. Seejuures on riigikaitsekomisjoni andmetel Soome käesoleva aasta sügisest käivitamas jalaväemiinide tootmist. Ühtlasi ei ole NATO liikmesriik Ameerika Ühendriigid, kelle üksused on Eesti territooriumil, ühinenud Ottawa konventsiooniga.

Strateegilise kauba seaduse § 5 lõike 1 punkti 4 kohaselt on keelatud jalaväemiinide vedu ja nendega seotud teenus, välja arvatud juhul, kui see on vältimatult vajalik väljaõppe või nende hävitamise eesmärgil. See strateegilise kauba seaduse **säte ei ole kooskõlas** Eesti eesmärgiga, mille kohaselt Riigikogu taganes 2025. aasta 4. juunil vastuvõetud **seaduse** alusel jalaväemiine keelustavast Ottawa konventsioonist. Nimelt selgitas jalaväemiinide kasutamist, varumist, tootmist ja üleandmist keelustavast ja nende hävitamist nõudvast konventsioonist taganemise seaduse eelnõu (642 SE) seletuskiri muu hulgas järgmist: „Kuna halvenenud julgeolekuolukorras on oluline tagada Eesti kaitseväge suurem paindlikkus ja vabadus valida vajadusel lisarelvasüsteeme ja -lahendusi, arvestades meie vastu suunatud ohu iseloomu ja potentsiaalse vastase käitumist.“ Eeltoodule täienduseks lisame asjaolu, et välistada ei saa ka näiteks Soomest läbi Eesti territooriumi korraldatavat jalaväemiinide vedu eelnimetatud Läänemere piirkonna riikidesse.

Ettepaneku riigikaitsekomisjonile algatada strateegilise kauba seaduse § 5 muutmise seaduse eelnõu tegi komisjoni nõunik-sekretariaadijuhataja Aivar Engel, kes ühtlasi koostas eelnõu ja käesoleva seletuskirja. Riigikaitsekomisjon otsustas käesoleva eelnõu algatamise 2026. aasta 15. juuni istungil.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthäälteenamus.

2. Seaduse rakendamisega seotud eeldatavad kulud riigieelarvele

Eelnõu rakendamisega ei kaasne tulu ega kulu riigieelarvele.

3. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval.

Algatab riigikaitsekomisjon 17.06.2026.

(allkirjastatud digitaalselt)
Kalev Stoicescu
Riigikaitsekomisjoni esimees